

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 21/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť F. T. a H. T., obaja bytom L., zastúpených advokátom JUDr. V. Z., K., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako dovolacieho súdu sp. zn. 2 Cdo 108/2008 z 29. septembra 2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9 Cod 11/2007 z 29. októbra 2007 a rozsudkom Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 8 C 47/2004 z 23. mája 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. T. a H. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. januára 2010 doručená sťažnosť F. T. a H. T., obaja bytom L. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. V. Z., K., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako dovolacieho súdu sp. zn.

2 Cdo 108/2008 z 29. septembra 2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Cod 11/2007 z 29. októbra 2007 a rozsudkom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 C 47/2004 z 23. mája 2006.

Zo sťažnosti vyplýva, že okresný súd v dedičskej veci vedenej pod sp. zn. 1 D 127/2003, Dnot 24/2003 po nebohej J. M., rod. L. (ďalej len „poručiiteľka“) v konaní o návrhu sťažovateľov na dodatočné prejednanie dedičstva uznesením z 29. apríla 2004 konanie prerušil a odkázal sťažovateľov na podanie návrhu „na Okresnom súde Košice-okolie, o tom kto prichádzajú do úvahy ako dedičia“. Sťažovatelia následne podali 22. júna 2004 okresnému súdu žalobu o určenie, kto je v predmetnej veci dedičom. Touto žalobou sa domáhali, aby súd určil, že sťažovatelia prichádzajú do úvahy ako dedičia v tretej skupine po poručiiteľke. O žalobe rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 8 C 47/2004 z 23. mája 2006 tak, že ju zamietol.

Proti rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 Cod 22/2007 z 29. októbra 2007 tak, že potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Krajský súd však zároveň podľa § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) proti tomuto rozsudku pripustil dovolanie, pričom za vec zásadného právneho významu označil otázku, či je súd v konaní podľa § 175x OSP o dodatočne objavenom majetku viazaný okruhom účastníkov tak, ako bol zistený v pôvodnom konaní, a teda či v rámci konania o novoobjavenom majetku môže postupovať podľa § 175k ods. 2 OSP. Na tomto základe podali sťažovatelia v predmetnej veci dovolanie.

Najvyšší súd ako dovolací súd o dovolaní sťažovateľov rozhodol rozsudkom sp. zn. 2 Cdo 108/2008 z 29. septembra 2009 tak, že ho zamietol, pričom podľa sťažovateľov „svoje rozhodnutie oprel o zúžený výklad, že pri dodatočnom prejednaní dedičstva súd nemôže znova zisťovať okruh účastníkov a teda ani postupovať podľa ustan. § 175 k) ods. 2) O. s. p. neberúc do úvahy posúdenie platnosti konania D 348/87“. Podľa sťažovateľov „takto vyslovený právny názor spočíva v nesprávnom právnom posúdení, najmä keď v pôvodnom dedičskom konaní došlo k tak zásadnému porušeniu zákona, vo veci ustálenia

účastníkov dedičského konania resp. vzdania sa dedičstva a k pochybeniu zo strany Štátneho notárstva“.

Sťažovatelia zastávajú názor, že postupom a označenými rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu „došlo k porušeniu základných ľudských práv a slobôd na strane sťažovateľov podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky..., ako aj k porušeniu ustan. čl. 46 ods. 2) Ústavy Slovenskej republiky a článku VI. Dohovoru o ochrane ľudských práv, a to tým, že sťažovatelia boli na svojich právach ukrátení napadnutými rozhodnutiami...“.

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. základné práva sťažovateľov podľa článku 20 a článku 46 ods. 2) Ústavy Slovenskej republiky boli porušené.

2. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2 Cdo/108/2008 z 29. septembra 2009 a s ním súvisiace rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach č. k. 9 Cod/22/2007 z 29. októbra 2007 (ide o zjavnú pisársku chybu, zo spisovej dokumentácie vyplýva, že správne má byť „č. k. 9 Cod/11/2007“, pozn.), ako aj rozhodnutie Okresného súdu Košice – okolie č. k. 8 C 47/2004 z 23. 5. 2006 sa rušia a vec sa vracia na nové konanie.

3. sťažovateľom priznáva úhradu trov konania vo výške 300,57 Eur, v tom príprava a prevzatie 120,23 Eur, spísanie podania na súd 120,23 Eur, 19 % DPH zo sumy 240,46 Eur, t. j. 45,69 Eur a 2 x režijný paušál á 7,21 Eur, ktoré trovy je povinný zaplatiť Najvyšší súd Slovenskej republiky na účet advokáta do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom sťažovateľov, ktorí je koncentrovane vyjadrený v návrhu na rozhodnutie – petite. Podľa petitu namietajú sťažovatelia porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 2 ústavy. Preto v danej veci mohol ústavný súd predbežne prerokovať sťažnosť sťažovateľov zastúpených kvalifikovaným právnym zástupcom len v rozsahu namietaného porušenia tých práv, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovatelia domáhajú v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, príp. kvalifikovaných medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktoré sťažovatelia uvádzajú v texte sťažnosti mimo petitu („čl. VI Dohovoru“), je v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť argumentácie sťažovateľov (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

1. K namietanému porušeniu čl. 20 a čl. 46 ods. 2 ústavy označenými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Vychádzajúc z princípu subsidiarity ústavný súd poukázal na skutočnosť, že vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu boli sťažovatelia oprávnení podať odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd, a vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu boli oprávnení v danom prípade podať dovolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc krajského súdu a právomoc najvyššieho súdu vo veci sťažovateľov vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto časť sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietali porušenie svojich základných práv označenými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 2 ústavy označeným rozsudkom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Vo vzťahu k časti sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 2 ústavy označeným rozsudkom najvyššieho súdu, sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sústredil na preskúmanie jej opodstatnenosti.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 2 ústavy zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v čl. 4 tejto ústavy, nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb. Zákon tiež môže ustanoviť, že určité veci môžu byť iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike.

Podľa čl. 20 ods. 3 ústavy vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho

práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Z čl. 46 ods. 2 ústavy možno vyvodíť, že toto ustanovenie ústavy garantuje preskúmanie zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy súdom, pričom zároveň garantuje, že z preskúmania rozhodnutí orgánov verejnej správy nemôžu byť vylúčené také rozhodnutia (rozumej rozhodnutia orgánov verejnej správy), ktoré sa týkajú základných práv alebo slobôd. Sťažovatelia namietajú porušenie svojich základných práv rozhodnutiami súdov, ktoré nie sú orgánmi verejnej správy. Za daných okolností namietaným rozsudkom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 20 ústavy ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej (napr. II. ÚS 78/05) všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru, ku ktorým nesporne patria aj základné práva vyplývajúce z čl. 20 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. O prípadnom porušení základných práv podľa čl. 20 ústavy by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (napr. IV. ÚS 326/07). Keďže sťažovatelia namietali porušenie svojich základných práv vyplývajúcich z čl. 20 ústavy označeným

rozsudkom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu v spojení s namietaným porušením čl. 46 ods. 2 ústavy, ktoré v ich prípade nemohlo nastať, nemohol ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospieť v kontexte so svojou stabilizovanou judikatúrou ani k záveru, že rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 108/2008 z 29. septembra mohli byť najvyšším súdom porušené základné práva sťažovateľov vyplývajúce z čl. 20 ústavy.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2010